

A helyemben József Attila ...

Utánérzések 1995-ből

I.

3 A plébános eltollázkodik, túl sokáig
törölgeti a fényes szentségtartót,
elkészik az utolsó kenettel.

6 De azután csipkés aljú fehér
rokolyáját fölszippentve túlteszi
magát a dolgon - igyekszik
melegén öltözni, mert hideg
szél fúj.

9 Egyszerre hideg szél a szélrózsa
minden ágáról, mintegy szítani
az ember bensőjében a lélek parazsát -
12 ez már az örökkévalóság lehet.
Ennek vagyunk mi nyűg a nyakán.

II.

3 Minden élő ellen már rég
kihirdették a statáriumot; most
dúvadak loholása - golyót
a szakadt horpaszukba!
6 Golyót a zsák dióba, amelyet
a havazás elől mentett meg valaki,
26 s azután csak hallgatta a csörtögést,

9 miként igyekszik összekapni magát
a sok gurulóra álló csonthéj.
Ne higgy a szemednek és
12 ne higgy a fülednek, inkább messze,
belül sejtsd meg az összességet,
miután a horizonttal aláhúzták,
és valahol a hátad mögött összeadták.

III.

Ahogy a lakatlanság fölött nagy magasságban
átsüvölt a légvonot, állíthatjuk:
3 a mi óceánunknak nincsen partja.
Isidor habcsókra csücsöríti ajkát,
bajusza előremered, szája szegletében mosoly.
6 - Ki lenne a menyasszony? - kérdezi.
Még le sem vetette az egyenruhát,
tetű mászik a fülén, pedig a modern
9 háborúban mintha alig vennének részt
a tetvek. Kár lenne rá fölhívni a figyelmét.
Hadd függeszkedjen a korai denevér röptén,
12 szemernyit sem érezve a bizonytalanságot,
csak a sötétben a sülő kolbász szagát.

IV.

Előbb rumot iszik a hideg ellen,
úgy tesz, mint aki nagyon messziről
3 érkezett, és sehogyan sem képes megérteni,
hogy váratlanul itt a kikelet.
Mert a Sarkvidéken a poláris fény
6 még fókabőr csizmában csap össze a
jegesmedvével, és az északi delej
telezsongja az ember fülét. Ezért nem ír
9 alá semmit, kézírása különben is olyan,
mintha Isten háta mögötti vidéken,
medvéktől tanulta volna a betűvetés
12 tudományát meg minden más fortélyt.

V.

3 Akiket rejtelmek hajszolnak, azoknak
súlya alatt beszakad a jég, nem jutnak
messzire. Egykor sokkalta biztosabb volt
6 a kifényesedett ekevas tükrébe nézni,
az ember könnyen fölismerhette képén a
torzulásokat, szélesen elálló fülét
vagy épp ütközni kezdő szarvát,
9 összedrótózott, repedt koponyacsontját.
Ám manapság a fiaördög már nem áll
tükör elé, nem óhajt bizonyítékot.
12 Lajjhógó esőben kerülgeti a baromfiudvart,
mint aki arra vár, hogy kotkodálva
megtojjon a Fiastyúk, vagy inába marjon
csőrével a lúdvérc.

VI.

3 A vadnyúl a verőfényben cipőt ránt,
tudatában annak, hogy hihetetlenül nagy
távolságot képes megtenni, és akár egy
gyorshadtestet is maga mögött hagyni.
6 Hamarosan eljön az idő, amikor már
nem törődik állítólagos üldözőivel,
más relációkban mozog, mint aki
9 összeesküvést sző, falra vetülő árnyékával
nagy csetepatét váltva ki: vagyis csak
árnyjáték ez az egész! Árnyék
12 rajzolja valamennyiüket a falra,
mint valami elhasználódott lenyomatot,
amelyről már nem készül több másolat.
Át kell utána meszelni a házat.

VII.

3 A botcsinálta piktor hosszú nyelvű meszelővel
látna neki átfesteni az égbolt sarkait.
Senki sem siet a segítségére.
6 Az általa megfelelőnek talált színt
bőségesen föleresztette késsel,
mint aki az azúrba ömleszti át fantáziáját.

Elképzelésére azonban sehonnan sincs
válasz, habár mint objektum, valójában
9 nem jelent bemérhetetlent. A halhatatlan
lélek - ha volna - , az lenne a bemérhetetlen.
Most ki vagy mi itt a halhatatlan?
12 Mert a harangszó ugyanúgy elül, mint az ágyúdörej.

VIII.

Valami vonatkozásában leszorulunk
mi erről a síkról, idomunk nem
3 terjed ki addig, hogy megnevezhető ábrát öltson.
Szóródás, vagy csak a részint észlelhető töredéke.
6 Pedig a hepehupás földön úgy
szedi a lábát, mintha hazafelé tartana.
Aki már ment hazafelé, hangszer tokjával
a hóna alatt, ismerheti az utat.

IX.

Kabátja szárnya már-már
élettelenül lóg: ám ne feledjük, ez már március!
3 Előbb a húshagyó keddet ünnepli,
ezt igyekszik végiggondolni, csak azután
jön sorra a többi nap, amíg a jázminbokor
6 virágba nem borul, szitáló esőben.
Világ csodája! Mintha valakinek
egyszeriben felesége lenne, pedig
9 sohasem házasodott. Az asszony
nyűgösködik, kisdedet akar,
véletlenül sem hajlandó beérni
12 holmi ígéretekkkel. Mit lehessen itt tenni?

X.

A viláért sem csírázna le krumplit,
pedig hamarosan, kétséges elképzelésként,
3 ugyanazok a hajtások ütik át a bőrért s
futják be a homlokát, mint aki nem is
innen származik, hanem ki tudja,
6 mely helyet nevezhetne meg bölcsőhelyéül.

Még mindig vannak, akik egy régi
háborút hoznak föl mentségükre,

9 megjegyezve, hogy elszánt gondolataikat
jelenleg is ez tartja összekuszálva,
mintha semmi egyéb sem történt volna
12 azóta a világon. Nos, a világon semmi egyéb
sem történt: Van, aki krumplit vermel el,
és van, aki még mindig egy háborúról szól.
15 A halálnak is lehetnek példaképei.

XI.

Kemény fagy nemzeti történelmek folyamán,
3 hogy forgás közben megdermed a kocsikerék,
s a hidegtől megpattan az ember nyelve alá
rejtett ezüstpéNZ.
6 Erre virágozni, nyitni rózsaszínű szirmot!
Betartva törvényeket, amelyeket mások fogalmaztak.

XII.

Előttünk az egész világot már
3 töviről hegyire áttanulmányozta valaki,
oly biztos kézzel kapcsolva össze
a fogalmakat, mintha valami újnak
jutott volna a nyomára.
6 Csakhogy kinek-kinek új ez az egész,
mindaddig, míg ki nem tördeli fogait,
s eróziója föl nem kapaszkodik
9 a feje búbján. Ekkor következhetne
valami megoldás, történelmi formáság,
átjárás az idő módozatain, tompa szögben.
12 De nincs átjárás, csak visszaverődés,
érdes fölületről, amely a fénytörés túloldalát
lepi, és ezt ki-ki a maga nyálával írja be.
15 Láthatatlan tentaként a más nyála - ez
szóba sem jöhet.

XIII.

Érces hangon akkorát kiáltva,
3 hogy a hangerőtől ijedtében
szárnyra kapjon a műtrágyaszóró
repülőgép: ezt nevezném én
teljesítménynek! Ettől még

6 a szürke égajl is megvonaglana,
mintha ágyút sütnének el vaktában
a színfala mögött!
9 Tehát itt élünk mi, nyápican,
a kákabélú fasort követve, amely
valaha fontos útvonalat szegélyezett.
12 Szekerek haladtak rajta a dermesztő
hidegben, megrakva összefagyott
sebesültekkel. Ma már csak a
15 síri csend. Mintha egyszer már
eltemettek volna bennünket,
évszázadnál is régebbi ütközetek
18 mindmáig föl nem támadt halottait.

XIV.

Nehéz szívvel havazik. Szirom-
és havas eső tegnap éjfél után.
3 Vajon akadhatott-e volna más lehetőség,
becsukva két semmi közé, ahogyan
egy könyv fedelét hajtánám magamra...
6 Hol lakom? Jó éjszakát!

Megjegyzés: Újvidék úgy kapcsolódik a József Attila-életrajz fonákjához, hogy a költő édesapja, József Áron, Amerika felé tántorogtában (ahová sohasem érkezett meg), bizonyos ideig a helyi Albus szappangyárban volt szappanfőző mester.